

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

Action Research on the Development of Creative Writing Abilities
of Prathom Suksa 6 Students at Ban Lao Thung School under
the Office of Nakhon Phanom Primary Education Service Area 1

ผู้วิจัย นางบำเพ็ญ วรบุตร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย

Researcher : Mrs. Bumpen Worabrush; Thesis Advisor : (1) Asst. Prof. Dr. Sumsan Gumjadpai

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับเทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์และผังความคิด กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์และผังความคิด จำนวน 6 แผน แบบบันทึกประจำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน แบบบันทึกประจำวันของผู้วิจัย แบบทดสอบย่อย และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

ภายหลังการพัฒนา นักเรียนทุกคนมีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม โดยมีคะแนนเฉลี่ยต่อคนเท่ากับร้อยละ 86.38

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้เรียนมีความคิดที่หลากหลาย มีความคิดที่แปลกใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ผ่านงานเขียน กล่าวเขียนงานอย่างอิสระ เขียนเรื่องราวที่แปลกใหม่จากจินตนาการใช้ถ้อยคำที่สละสลวยประทับใจผู้อ่านและผู้ฟัง นอกจากนี้ ในการวิจัยปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลจากเครื่องมือต่างๆ และมีการสะท้อนผลตอบคู่ไปกับการสอนทำให้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน และข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ABSTRACT

This study aimed to develop skills in creative writing abilities for the students in Prathom Saksa 6 using an action research through the Synectic Technique and Mind Mapping. The target group consisted of 19 Prathom Saksa 6 students in the second semester of 2011 academic year at Ban Lao Thung School under the Office of Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 1. Tools used were composed of 6 lesson plans based on the Synectic Technique along with Mind Mapping, a form of records on lesson plans, a form of learners' behavior observation, a form of the researcher's diary record, quizzes and a test of creative writing abilities. Content Analysis was employed to analyze qualitative data. To analyze quantitative data, mean and percentage were applied.

The findings of this study were as follows :

After the development, all of the students gained the higher scores on creative writing abilities passing the criterion set of 80 percent. The average score was 86.38 percent per person.

In addition, the analysis of qualitative data revealed that the students obtained diverse, new but queer as well as creative ideas through writing. The students dared to write freely. They wrote a type of new amazing stories originated from their own imagination together with the use of delicate or flowery words that impressed both readers and listeners. Because of action research, the researcher had to collect data through various tools. This led to the reflection of the student's progress and minor defects that occurred in the learning activities. The teacher would use the information obtained to improve his/her teaching and to develop instructional process even further.

ภูมิหลัง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม นำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้ อย่างสมัยใหม่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาจัดการเรียนรู้ในหลายรูปแบบ โดยกระจายให้กว้างขวางเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้และเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ปรับปรุงฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2547) ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และแนวทางการจัดการศึกษา หมวด 4 มาตรา 24 กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญปัญหา และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น เกิดการใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, หน้า 2)

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งไปที่การพัฒนา
สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความสามารถใน
การสื่อสาร ความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การใช้
ทักษะชีวิตและการใช้เทคโนโลยี โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียน
เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรม
ของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีสุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี
มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ
พลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มี
จิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำ
ประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันใน
สังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า
13)

การเขียนเป็นการสื่อสารที่แตกต่างจากการสื่อสาร
ด้วยสื่อชนิดอื่น ทั้งนี้เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารถาวร
เป็นที่ปรากฏแก่คนอื่นได้ง่าย เป็นสื่อที่ใช้สะดวกมากที่สุด
อย่างหนึ่ง อีกทั้งการเขียนนับเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็น
อย่างยิ่งอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เพราะการเขียนเป็น
เครื่องมืออันสำคัญที่จะบันทึกหรือถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ
ทั้งตนเองและผู้อื่น ซึ่งจุดเริ่มต้นของการเขียนอยู่ที่
ความคิด ดังนั้น ประสิทธิภาพของการเขียนย่อมขึ้นอยู่กับ
สมรรถภาพทางความคิด และความสามารถเชิงภาษา
กล่าวคือใช้ภาษาให้ได้ประโยชน์ตามที่ต้องการและเป็นที่ยอมรับว่า ผู้ที่มีทักษะการใช้ภาษานั้น คือ ผู้ที่ถ่ายทอด
ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความต้องการ ตลอดจน
ความรู้สึกต่างๆ ออกมาเป็นคำพูด หรือตัวหนังสือ ทำให้
ผู้ฟังและผู้อ่านเข้าใจตรงกันตามความต้องการ ความสามารถ
ในการแสดงออกทางการเขียน จะทำได้ดีเพียงใดย่อมขึ้น
อยู่กับความพยายามของผู้เขียน เพราะการเขียนนั้นเน้น
ทักษะการฝึกฝน การเขียนจึงมีความสำคัญ และจำเป็น
อย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของบุคคลทุก
วงการ (हररषषष ढषषषष, 2542, หน้า 1)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อให้
นักเรียนสามารถเรียนได้ดีและหลากหลาย ครูจึงจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องใช้กลวิธีการสอนที่น่าสนใจใ้มนำ
นักเรียน ตลอดจนจนสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ได้
ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2552, หน้า
223) นับเป็นหน้าที่สำคัญของครูภาษาไทย ที่จะต้องคิดหา
วิธีการสอน และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อฝึกฝน
ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนเพราะผลงาน
ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนเพราะผลงาน
ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การแสดงความคิด
สร้างสรรค์ในการใช้ภาษา (จตุพร ชาตง, 2547, บทคัดย่อ)

ในการเขียนนั้น ก่อนเขียนจะต้องผ่านกระบวนการคิด
เสียก่อน ซึ่งขั้นตอนการคิดนั้นมีหลากหลายเมื่อคิดแล้ว
จึงลงมือทำ แล้วนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์
ถ้านักเรียนคิดไม่ได้ วางแผนไม่เป็น นำไปใช้ไม่ถูกต้อง ก็
ย่อมไม่เกิดผลหรือเกิดผลอย่างไรประสิทธิภาพ โดยเฉพาะ
ความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น นักเรียนต้อง
ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มุ่งในการเขียนอย่างเต็ม
ความสามารถงานเขียนนั้น จึงจะมีคุณค่า น่าสนใจ ครูจึง
ควรชี้แนะส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น นำความรู้ ความคิดไป
ใช้ ในการเขียนได้อย่างถูกต้อง (ถวัลย์ มาตจรัส, 2550,
หน้า 24)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นอีกแนวทางหนึ่ง
ที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาการเขียนได้ เนื่องจากการ
เขียนเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิด
จากความคิดสร้างสรรค์สูงก็สามารถเขียนสิ่งที่แปลกใหม่
ได้ มีความต่อเนื่องต่อตนเองและสังคม ด้านการเขียนเชิง
สร้างสรรค์ ผู้เขียนจะต้องเขียนออกมาด้วยคำที่สละสลวย
ประทับใจผู้อ่าน ผู้ฟังและให้ความรู้สึกในทางเพลิดเพลินใจ
และระดับสติปัญญาไปในตัวจึงนับได้ว่าการเขียนเชิง
สร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงออกถึงความคิด
สร้างสรรค์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของ
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การสอนภาษาไทยเพื่อ
พัฒนาความคิด มีประสบการณ์และประมวลค่ามาก
พอที่จะสร้างความคิดได้ลึกซึ้ง คิดได้อย่างชาญฉลาด
รวมทั้งการใช้ภาษาได้สละสลวย ถูกต้องตามหลักภาษา
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 20)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นจะเห็นได้จากรายงานผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ในปีการศึกษา 2552 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เฉลี่ยร้อยละ 65.62 (โรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง, 2552) ซึ่งคะแนนต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 70 ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหา โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย รวมทั้งประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง มาเป็นเวลา 12 ปี พบว่า ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่ำ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาแยกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านตัวครู ด้านนักเรียน และด้านวิธีสอนได้ดังบันทึกการประชุมของโรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง (โรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง, 2552, หน้า 4-16)

1. ด้านตัวครู พบว่า ครูผู้สอนสอนประจำชั้นและทุกกลุ่มสาระ ซึ่งครูที่สอนสอนไม่ได้ตรงตามวิชาเอก ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้สอนตามแผน ครูมีการสอนซ่อมเสริมแต่ไม่ต่อเนื่อง

2. ด้านตัวนักเรียน พบว่า นักเรียนขาดเรียนบ่อย นักเรียนบางคนอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง นักเรียนส่วนใหญ่เขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่เป็น ทำให้รู้สึกเบื่อ ท้อและไม่อยากเขียนเนื่องจากขาดความรู้ในเรื่องที่จะเขียน ลำดับความคิดในการเขียนไม่ได้ ทำให้เขียนเรื่องสับสนวกวน และไม่สามารถใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาให้สัมพันธ์เป็นเรื่องราวได้ นักเรียนเขียนเรื่องไม่ตรงกับชื่อ เนื้อหาไม่ต่อเนื่อง ขาดกลวิธีการเขียนใช้คำไม่ตรงกับความหมาย และใช้ภาษาพูดในการเขียน

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูมีเทคนิคการสอนที่ไม่น่าสนใจ คือ มีการนำเข้าสู่เรียนที่ไม่น่าสนใจ โดยที่ครูมักตั้งชื่อเรื่องให้นักเรียนเขียน ซึ่งบางครั้งชื่อเรื่องที่กำหนดให้ไม่มีความน่าสนใจ หรือไม่มี

ความถนัดในเรื่องที่ครูให้เขียน จึงเป็นการสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และไม่มีการเสริมแรงใดๆ จากการสัมภาษณ์ และสอบถามครูประจำชั้น พบว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่ยาก และไม่ได้จบเอกภาษาไทย ครูขาดความตระหนักในหน้าที่และการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อชี้แนวทางให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ ทำให้นักเรียนขาดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางที่เป็นไปได้ เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์และผังความคิด โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุขสนุกสนาน มีความประทับใจ ซึ่งเทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์เป็นรูปแบบการสอนที่มีการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยการสร้างความคุ้นเคยในสิ่งแปลกใหม่ (Strange Familiar) และสร้างความแปลกใหม่กับสิ่งที่คุ้นเคย (Familiar Strange) โดยใช้วิธีการเทียบเคียงและการอุปมาอุปไมยเป็นสำคัญ อย่างเช่น หากเรานำปัญหานั้นไปเทียบเคียงหรือนำไปอุปมาอุปไมยกับปัญหาที่เราคุ้นเคยมาก่อน จะทำให้เราเข้าใจในปัญหาที่ไม่คุ้นเคยมาก่อนได้ดียิ่งขึ้น และในการกลับกันบางปัญหาที่ใกล้ตัวเราหรือเราคุ้นเคยมากเกินไปจนไม่สามารถทำให้เราเกิดความคิดใหม่ๆ ได้ เราก็อาจจะนำปัญหานั้นไปเทียบเคียงกับเรื่องที่เราไม่คุ้นเคยมาก่อนเพื่อที่เราจะเกิดความคิดที่แปลกใหม่ขึ้นมาได้ (ประยูร บุญใช้, 2549, หน้า 6)

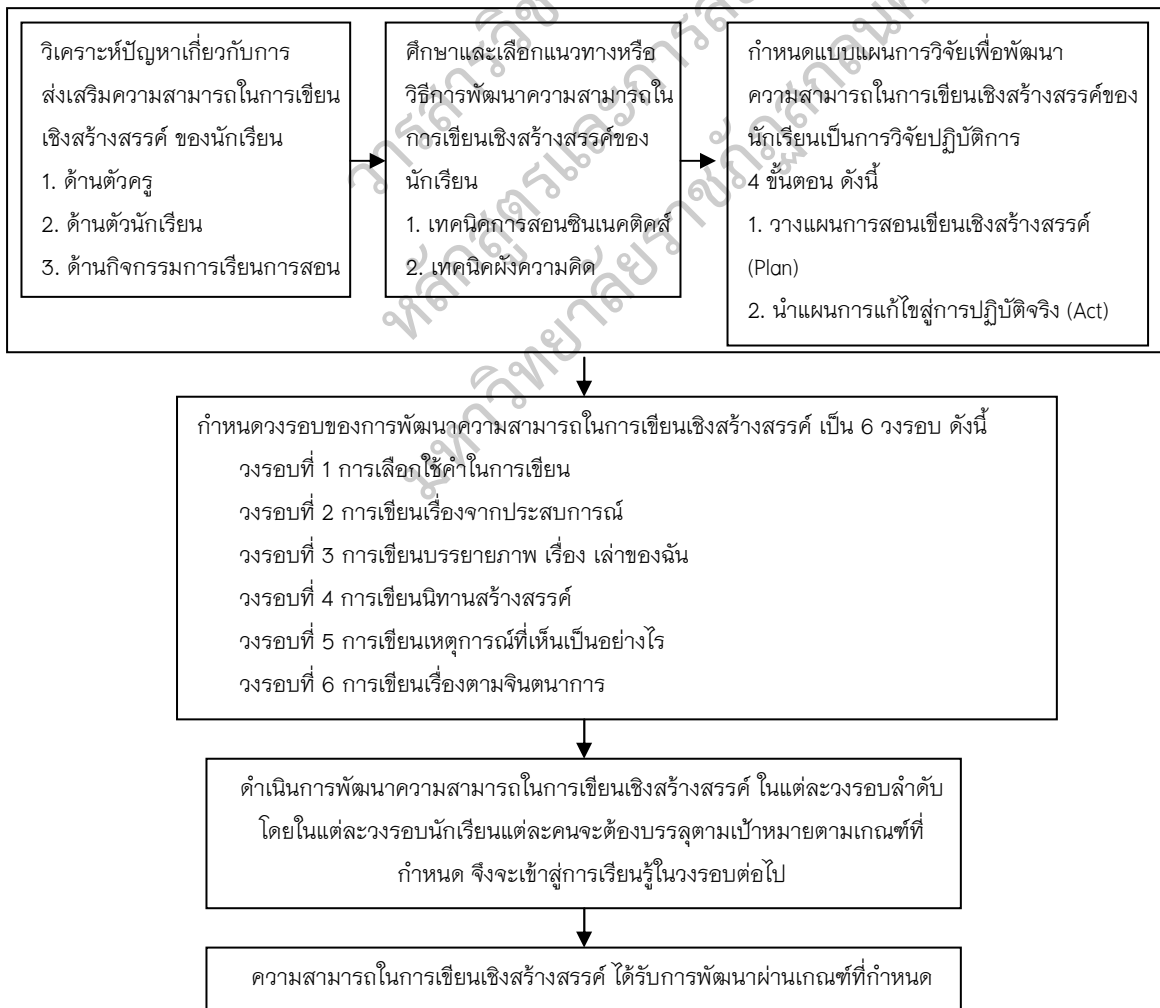
สำหรับผังความคิด (Mind Mapping) ซึ่งเป็นเทคนิควิธีส่งเสริมการทำงานร่วมกันของสมองด้านซ้ายและขวา เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารต่างๆ กัน ควรจะเริ่มต้นด้วยความคิด (Main Idea) ที่จุดกึ่งกลางแล้วแตกสาขาแยกย่อยออกไปแล้วแต่ความคิดแต่ละคน (Buzan, 1991, p. 93) ผังความคิดจึงเป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระ หรือความคิดต่างๆ ให้เห็นเป็นโครงร่างในภาพรวม โดยใช้เส้นคำระยะห่างจากศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย รูปทรงทางเรขาคณิตโดยภาพแสดงความคิดจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนมีความสามารถในการ

เขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างดีเยี่ยม นอกจากนี้ จตุพร ชาตง (2547, บทคัดย่อ) ยังได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความด้วยแผนผังความคิด วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความด้วยแผนผังความคิด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 79.25

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ด้วยเทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 19 คน โรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ สาระภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชุดฝึกแผนละ 1 ชุด

2.2 แบบบันทึกประจำวันของครู

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนของนักเรียน

2.4 แบบบันทึกผลหลังสอนของครู

2.5 แบบทดสอบย่อยท้ายวงรอบปฏิบัติการ จำนวน 6 ชุด

2.6 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2554 ถึงวันที่ 19 มกราคม 2555 โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนดำเนินการสอน ผู้วิจัยได้ประชุมปรึกษาหารือกับเพื่อนครูและปฐมมิเทศนักเรียน

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์และผังความคิดในสาระภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากสอนเสร็จ และได้ทดสอบเมื่อสิ้นสุดในแต่ละวงรอบปฏิบัติการพร้อมทั้งให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็น

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบบันทึกประจำวันของผู้วิจัยไปงาน แบบทดสอบท้ายวงรอบ มาอภิปรายเพื่อหาแนว

ทางแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในวงรอบต่อไปให้เหมาะสมมากขึ้น

4. หลังจากที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลครบทั้ง 6 วงรอบปฏิบัติการแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 5 ข้อ 60 คะแนน เพื่อนำมาประเมินผลสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงรอบ และการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ โดยผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ในแบบทดสอบย่อยท้ายวงรอบ และได้ตั้งเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 ในแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และจะต้องมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนของนักเรียน แบบบันทึกประจำวันของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในวงรอบต่อไปและสรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ภายหลังการพัฒนานักเรียนมีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 86.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้เรียนมีความคิดที่หลากหลาย มีความคิดที่แปลกใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ผ่านงานเขียน กล่าวเขียนงานอย่างอิสระ เขียนเรื่องราวที่แปลกใหม่จากจินตนาการใช้ถ้อยคำที่สละสลวยประทับใจผู้อ่านและผู้ฟัง นอกจากนี้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ยังทำให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเครื่องมือต่างๆ และมีการสะท้อนผลตอบโต้ไปกับการสอน ทำให้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน และข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งครูจะใช้ข้อมูลดังกล่าวในการปรับปรุงตนเอง และพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนี้มีข้อค้นพบ ที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน จากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์และผังความคิด ในสาระภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเหล่าทุ่ง มีผลต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์คะแนน ร้อยละ 80 ทั้ง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของนักเรียนทั้งชั้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะภาษาจากการพัฒนาโดยใช้ชุดฝึกทักษะและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์และผังความคิด ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์ก่อนการเขียน เพื่อที่จะได้แนวคิดที่แปลกใหม่ และกระตุ้นการเกิดจินตนาการ ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้สึกลงในกระดาษเขียน นักเรียนกล้าที่จะเขียนเรื่องราวต่างๆ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์เป็นงานเขียน มีการแสวงหาความคิดใหม่ๆ มั่นใจกับความแปลกแนว และยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจคิดหาคำตอบ มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับการวิจัยของ นงนุช ชาญวิทิตกุล (2545, หน้า 3) ได้ศึกษาผลของการฝึกคิดแบบซินเนคติกส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกคิดแบบมีความสามารถทั้งในด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ เพิ่มขึ้น และ ประเพ็ญศรี ไกรอนุพงษ์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โดยใช้แผนผังความคิด พบว่า จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น และทำนองเดียวกับผลการศึกษาค้นคว้าของนันทนา สีสาย (2550, หน้า 110) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 “เชิงชุมอนุชนวิทยา” อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 40 คน ที่เรียนโดยการใช้เทคนิคซินเนคติกส์และเทคนิคผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังมีผลงานการศึกษาค้นคว้าของ สุภาวดี วรรณดี (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง เขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนในด้านความคิดริเริ่มแปลกใหม่ การใช้ภาษา และกลวิธีในการนำเสนอเรื่องราว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้วยการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ผลการวิจัยพบว่าการประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ผลการประเมินก่อนเรียน หลังเรียน นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการด้านความคิดริเริ่มแปลกใหม่ การใช้ภาษา และกลวิธีในการนำเสนอเรื่องราวดีขึ้น สำหรับการนำวิธีการประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับการเรียนการสอนไปพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 พบว่า ผลการประเมินก่อนเรียน หลังเรียน นักเรียนมีพัฒนาการด้านความคิดริเริ่มแปลกใหม่ การใช้ภาษา และกลวิธีในการนำเสนอเรื่องราวดีขึ้นทุกคน

2. การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาใช้ กระบวนการฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อสิ้นสุดการสอนแต่ละวงรอบ ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียน ของนักเรียน ผลการฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาข้อดีและสภาพปัญหาในแต่ละ วงรอบทำการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนในส่วนที่บกพร่องเพื่อใช้สอนในวงรอบต่อไป ตามหลักการของ สตีเฟนเคมมิล และคณะ ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนไว้ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เป็นการ เคลื่อนไหวลักษณะเกลียวสวนกัน ส่งผลให้นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร ชาตง (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาทักษะ การเขียนเรียงความด้วยแผนที่ความคิด วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ พบว่า นักเรียนสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงได้ นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความด้วย แผนที่ความคิด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสิ้นสุดการ พัฒนาผ่านเกณฑ์ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 79.25 และมี ลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ การร่วมมือกันทำงาน มีทักษะกระบวนการปฏิบัติงาน มีความขยัน อดทน รับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ ละเอียดรอบคอบ มีความเชื่อมั่นกล้าคิด กล้าตัดสินใจ และงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ เค้าจิว (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนเรียงความวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวการสอน แบบเน้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนวัดบ้านบุ่งรี สำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแนวการสอนที่เน้นกระบวนการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนเรียงความวิชา ภาษาไทย เฉลี่ยร้อยละ 78.33 และจำนวนนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์ที่กำหนดเฉลี่ยร้อยละ 100

ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละออง มุ่งแซก กลาง (2547, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาการเรียนรู้อธิบายการเขียน เรียงความวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผน

ที่ความคิด ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ พบว่า นักเรียนมี ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อธิบายการเขียน เรียงความวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนที่ ความคิดในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียงความ วิชาภาษาไทย สูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 88.75

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อธิบายการเขียน

1. ควรมีการวางแผนในเรื่องของการใช้เวลาในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้อธิบายการเขียนให้เหมาะสมและเพียงพอ กับ กิจกรรมและขั้นตอนต่างๆ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ การเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ และผังความคิดนั้นเป็น กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเสริมสร้าง พัฒนาการคิดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ครู จำเป็นต้องกระตุ้นให้นักเรียนคิด และเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่จำกัดความคิดเด็ก และสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อ การคิดและเขียนสร้างสรรค์

3. ครูผู้สอน ควรศึกษาแนวคิดการสอนแบบ ซินเนคติกส์ และผังความคิดให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งก่อนเริ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการดำเนินงานที่ อาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้อง รู้จักยอมรับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของนักเรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อธิบายการ เขียน เทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์ และผังความคิด การวิจัย ปฏิบัติการนี้ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียน เชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และระดับชั้น อื่นๆ

ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อธิบายการ เขียน เทคนิคการสอนแบบซินเนคติกส์ และผังความคิด การวิจัย ปฏิบัติการต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2552). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- _____. (2544). *หนังสือความรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การดำรงสงสันดี และพัสดุ.
- จตุพร ชาตง. (2547). *การพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความด้วยแผนที่ความคิด วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). *สรรพศาสตร์ของการเขียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร จำกัด.
- นงนุช ชาญวิฑิตกุล. (2545). *ผลของการฝึกคิดแบบซินเนคติกส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทนา ลีลาชัย. (2550). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประเพ็ญศรี ไกรอนุพงษ์. (2549). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โดยใช้แผนผังความคิด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประยูร บุญใช้. (2549). *เอกสารประกอบการสอน วิชาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด 1025305*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ละออง มุ่งแซกกลาง. (2547). *การพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเรียงความ วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนผังความคิด : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ทรรษา ผลาทร. (2542). *การพัฒนาการเขียน เพชรบุรี: โครงการตำราวิชาการเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 6 รอบ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี*.
- Buzan, Tony. (1991). *Use both side of your brain*. New York: Penguin Group.